

Miljøverndepartementet
Boks 8013 Dep
0030 Oslo

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
Internett: www.sft.no

Dato: 13.08.2009
Vår ref.: 2009/646 008
Deres ref.:
Saksbehandler: Tonje Johnsen, telefon: 22573748
Isabelle Thélin, telefon: 22573578

Høringsuttalelse – miljøregelverk for radioaktive stoffer og radioaktivt avfall.

Statens forurensningstilsyn (SFT) viser til Miljøverndepartementets høringsbrev av 15. mai 2009. Miljøverndepartementet foreslår en ny forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktive stoffer og radioaktivt avfall (heretter omtalt som ”ny miljøforskrift”) som blant annet bestemmer at forurensningsloven skal komme til anvendelse på radioaktiv stoffer og radioaktivt avfall. Samtidig foreslås det noen endringer i deler av forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) og forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften). SFT har gått igjennom høringsutkastet og har flere kommentarer og forslag til endringer.

Det er viktig å sikre at forurensningsloven med tilhørende forskrift blir praktisert likt av de etatene som har myndighet etter loven. I dag har, foruten Miljøverndepartementet og SFT, også Fylkesmennene og kommunene myndighet etter forurensningsloven. Ved denne nye foreslåtte miljøforskriften vil også Statens strålevern få delegert myndighet til å forvalte det samme regelverket. Samtidig foreslås det noen spesialregler og supplerende regler til forurensningsloven på området radioaktiv stråling og radioaktivt avfall.

For å unngå ulik praktisering av regelverket bør forurensningsloven i størst mulig grad anvendes direkte på radioaktiv stråling og radioaktivt avfall. SFT mener derfor at alle bestemmelsene i utkastet til ny miljøforskrift som har karakter av dobbelregulering bør tas ut. Det er videre viktig for å sikre lik praktisering av regelverket at den nye miljøforskriften holder seg til det etablerte systemet, og den etablerte begrepsbruken i forurensningsloven. De fleste endringene som SFT foreslår tar derfor sikte på å harmonisere høringsutkastet med forurensningslovens begrepsbruk og struktur.

SFT ønsker å understreke at det som følge av at Statens strålevern får delegert myndighet etter den nye miljøforskriften vil være behov for samordning mellom SFT og Statens strålevern for å sikre felles forståelse og lik praktisering av forurensningsregelverket. Det er svært viktig at praktiseringen av loven og dens forskrifter blir underlagt en enhetlig forvaltningspraksis fra alle etater som forvalter regelverket. SFT ser derfor også at det vil være behov for at SFT bistår Statens strålevern med opplæring for å sikre en god kompetanse på forståelse av loven og praktiseringen av denne. SFT vil understreke overfor Miljøverndepartementet at vi per i dag ikke har ressurser til å bistå Statens strålevern med slik opplæring. SFT og Statens strålevern er for øvrig også i ferd med å inngå en ny samarbeidsavtale som blant annet skal sikre samordning i saker etter forurensningsloven hvor begge myndighetene vil være involvert.

Vedlagt følger SFTs kommentarer og forslag til endringer som i vesentlig grad er av juridisk teknisk karakter og skal bidra til å sikre mest mulig samsvar i struktur og innhold med forurensningsloven.

Med hilsen

Ellen Hambro
SFT-direktør

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Vedlegg: Høringskommentarer

Til: Miljøverndepartementet
Fra: Statens forurensningstilsyn
Dato: 13.08.2009

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
Internett: www.sft.no

Miljøregelverk for radioaktive stoffer og radioaktivt avfall Tekniske juridiske kommentarer

1 Kommentarer til utkast til forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktive stoffer og radioaktivt avfall:

1.1 Generelle bemerkninger

Forskriftsutkastets § 1 bestemmer at stråling fra radioaktive stoffer skal anses som forurensning etter forurensningsloven. Dette innebærer at alle bestemmelsene i forurensningsloven som utgangspunkt vil komme til anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer, og følgelig at dersom deler av loven ikke skal gjelde, så må dette bestemmes særskilt i forskriften.

I forskriftsutkastet er det ikke bestemt at noen av lovens bestemmelser ikke skal gjelde overfor stråling fra radioaktive stoffer. SFT har imidlertid forstått det slik, blant annet på bakgrunn av nest siste avsnitt på side 2 i høringsbrevet, at store deler av forurensningslovens kapittel 6 om akutt forurensning ikke skal gjelde for akutt forurensning fra stråling fra radioaktive stoffer. Hvis dette er riktig, anbefaler vi at det tas inn i forskriften hvilke deler av kapittel 6 om akutt forurensning som ikke skal gjelde for akutt forurensning av stråling fra radioaktive stoffer. SFT stiller også spørsmål ved om man har vurdert om det kan være behov for å unnta andre deler av forurensningslovgivningen, og peker i denne forbindelse særlig på reglene om avløp i kapittel 4, jf. forurensningsforskriften del IV om avløp, og forurensningsloven kapittel 5 om avfall.

SFT mener videre at rekkefølgen på de foreslåtte bestemmelsene i forskriften bør endres slik at reglene om forurensning (dagens § 1 og § 4) og om avfall (§§ 2, 5 og 6) samles tematisk. Etter SFTs syn bør reglene om forurensning komme først i forskriften, dernest avfallsreglene før de avsluttende bestemmelsene (§§ 7 og 8). Dette er i tråd med strukturen i forurensningsloven

1.2 Kommentarer til forskriftsteksten

Forskriftens tittel:

Forurensningsloven § 6 første ledd nr. 3 gir forurensningsmyndigheten hjemmel til å bestemme at lys og annen stråling skal regnes som forurensning etter forurensningsloven. For å få tydelig frem at det her bestemmes hvilke former for stråling som skal regnes som forurensning mener SFT at tittelen på forskriften bør endres slik at den blir lydende:

Forskrift om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall

Til § 1:

SFT mener at denne bestemmelsen bør endres slik at den blir lydende:

§ 1 Stråling som omfattes av forurensningsloven

Stråling fra radioaktivt stoff som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet skal regnes som forurensning etter forurensningsloven.

Med radioaktivt stoff forstås stoff som sender ut alfa-, beta- og gammastråling.

Forskriftsutkastets ordlyd i § 1 første ledd er etter vår vurdering formulert for vidt. Ordlyden kan gi inntrykk av at man definerer hva som regnes som forurensning etter forurensningsloven, mens det man gjør er å bestemme hvilken type stråling som skal regnes som forurensning etter forurensningsloven, jf ordlyden i forurensningsloven § 6 første ledd nr. 3. SFT mener at forskriftsteksten i § 1 bør endres slik at dette kommer tydeligere frem.

SFT mener videre at vilkåret i forurensningsloven § 6 første ledd, om at det kun er stråling som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet som skal anses som forurensning, bør tas direkte inn i forskriftsteksten. Dette er det eneste tilleggsvilkåret i § 6 første ledd, og av hensyn til rettsinformasjonen mener SFT at det bør tas direkte inn i forskriftsteksten. Høringsutkastets henvisningen til ”de øvrige vilkår i § 6” kan også feilaktig gi inntrykk av at man skal foreta en vurdering av om det har vært en tilførsel av radioaktivt stoff til luft, vann eller i grunnen, jf § 6 første ledd nr. 1). Høringsbrevet er også noe uklart på dette punktet, jf. side 9 i høringsbrevet.

Ettersom forurensningsloven § 6 første ledd nr. 3 opererer med begrepet ”stråling” stiller SFT også spørsmål ved hvorfor forskriftsutkastet definerer radioaktivt stoff i stedet for stråling fra radioaktive stoffer. Dersom dette ikke har en strålefaglig begrunnelse, mener

SFT at forskriften bør holdes tettere opp til forurensningslovens begrepsbruk og heller definere hvilken stråling som skal anses som forurensning etter forurensningsloven.

Til § 2:

SFT foreslår at denne bestemmelsen endres slik at den blir lydende:

§ 2 *Radioaktivt avfall*

Med radioaktivt avfall menes løse gjenstander eller stoffer som regnes som avfall etter forurensningsloven § 27 første ledd og som består av eller inneholder radioaktivt stoff med lik eller høyere verdier enn i vedlegg I a).

Radioaktivt avfall er farlig avfall, jf. forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 11-4.

Radioaktivt avfall med lik eller høyere verdier enn i vedlegg I b) skal leveres til deponi med særskilt tillatelse fra Statens strålevern til deponering av radioaktivt avfall.

Statens strålevern bestemmer i tvilstilfeller hva som regnes som radioaktivt avfall herunder deponeringspliktig radioaktivt avfall.

SFT foreslår å endre første ledd i § 2 for å harmonisere ordlyden i forskriften med ordlyden i forurensningsloven § 27 første ledd. SFT mener at første ledd bør omformuleres til en bestemmelse som definerer radioaktivt avfall. Gjengivelsen av ordlyden i forurensningsloven § 27 fjerde ledd bør tas ut da dette blir misvisende. Paragraf 27 fjerde ledd vil uansett komme til anvendelse på radioaktivt avfall. SFT antar videre at det ved en feil vises til vedlegg I, mens man har ment å vise til vedlegg I a). SFT gjør også oppmerksom på EUs nye rammedirektiv for avfall, 2008/98/EC, skal implementeres i norsk rett innen utgangen av 2010 og at dette kan medføre endringer i forurensningsloven og avfallsforskriften, jf. SFTs brev til Miljøverndepartementet 9. juli 2009 hvor SFT blant annet foreslår å endre definisjonen av avfall i forurensningsloven § 27. Så lenge man i denne forskriften henviser videre til forurensningsloven § 27 kan ikke SFT se at det skulle bli nødvendig med noen endring av denne forskriften som følge av implementeringen av EUs rammedirektiv for avfall.

I forslag til endring av avfallsforskriften kapittel 11 er det i § 11-4 første ledd tatt inn et nytt nr. 3 som bestemmer at radioaktivt avfall skal omfattes av kapittel 11 om farlig avfall. Etersom avfallsforskriften § 11-4 bestemmer at radioaktivt avfall skal regnes som farlig avfall foreslår SFT at det i denne forskriftens § 2 andre ledd kun henvises til avfallsforskriften § 11-4.

I tredje ledd bestemmes det at radioaktivt avfall med lik eller høyere verdi enn i vedlegg I b) skal leveres til deponi særskilt innrettet for slikt avfall. SFT antar at man her mener at denne typen radioaktivt avfall må leveres til et deponi med særskilt tillatelse fra Statens

strålevern til deponering av radioaktivt avfall. SFT foreslår at forskriftsteksten endres slik at dette kommer tydeligere frem.

I fjerde ledd er det bestemt at Statens strålevern i tvilstilfeller bestemmer hva som regnes som radioaktivt avfall, herunder deponeringspliktig radioaktivt avfall. SFT påpeker at det i forslaget til endring av avfallsforskriften § 11-4 fjerde ledd er foreslått at også den Miljøverndepartementet bemyndiger kan ta stilling til slike tvilstilfeller. SFT antar at denne forskjellen ikke har vært tilsiktet.

SFT mener også at det kan være grunn til å vurdere å flytte andre og tredje ledd over i en ny bestemmelse som omhandler håndtering av radioaktivt avfall, slik at § 2 kun omhandler definisjonen av radioaktivt avfall. Etter SFTs syn bør også alle bestemmelsene om avfall komme tematisk etter hverandre, jf. vår kommentar under punkt 1.1.

Til § 3:

SFT mener at § 3 bør tas ut.

En bestemmelse om overordnede prinsipper er, etter vår vurdering, overflødig i denne forskriften. Gjennom denne forskriften vil forurensningsloven komme direkte til anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer. Forurensningsloven gir i § 2 retningslinjer for gjennomføringen av loven. De fleste prinsippene som foreslås i denne forskrifts § 3 dekkes allerede av forurensningslovens § 2. Den foreslåtte § 3 bokstav b) dekkes av forurensningsloven § 2 nr. 1 og 3, den foreslåtte § 3 bokstav d) dekkes av forurensningsloven § 2 nr. 1 andre punktum og den foreslåtte § 3 bokstav e) dekkes av forurensningsloven § 2 nr. 4. Substitusjonsprinsippet i § 3 bokstav c) står i dag i produktkontrollloven § 3a og gjelder for radioaktive produkter. SFT ser derfor heller ikke grunn til å forskriftsfeste dette prinsippet. Førre-var-prinsippet, som foreslås tatt inn i § 3 bokstav a), er et ulovfestet allment anerkjent miljøprinsipp på linje med annen ulovfestet rett. Det er dermed ikke tvil om at det allerede gjelder et slikt prinsipp i norsk rett, og en forskriftsfesting er dermed ikke nødvendig og kan dessuten skape uklarhet. SFT kan heller ikke se at det av andre grunner skulle være behov for en egen forskriftsfesting av kun dette prinsippet.

SFT understreker også at det i øvrige forskrifter gitt i medhold av forurensningsloven ikke har vært vanlig å ta inn denne typen prinsipper. SFT kan heller ikke se at det skulle være noen grunn til å ta inn slike prinsipper i denne forskriften. Det er viktig at forurensningsloven blir anvendt direkte på stråling fra radioaktive stoffer, herunder de generelle retningslinjene for gjennomføringen av loven som er gitt i § 2, blant annet for å sikre at de ulike myndighetsorganene praktiserer regelverket likt. Som nevnt innledningsvis mener derfor SFT at dobbeltregulering bør unngås i størst mulig grad.

Til § 4

SFT mener at § 4 bør endres slik at den blir lydende:

§ 4 Tillatelse til forurensning som nevnt i § 1

Statens strålevern kan gi tillatelse etter forurensningsloven § 11 til virksomhet som kan medføre forurensning som nevnt i § 1 i forskriften her, og fastsette nærmere vilkår etter forurensningsloven § 16 for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper.

Stråling fra radioaktive stoffer med samme eller høyere verdier enn det som fremgår av vedlegg II skal i relasjon til forurensningsloven § 8 siste ledd alltid regnes for å medføre nevneverdige skader eller ulemper.

SFT foreslår at det tas inn henvisninger til forurensningsloven §§ 11 og 16 i § 4 første ledd. SFT vil også bemerke at forurensningsloven § 11 første ledd andre punktum gir forurensningsmyndigheten hjemmel til å gi tillatelse uten at det foreligger en søknad. SFT foreslår derfor at ordene ”etter søknad” tas ut i § 4 første ledd, for ikke å skape tvil om at hele forurensningsloven § 11 første ledd kommer til anvendelse.

SFT mener at forskriftsteksten § 4 andre ledd bør endres. SFT har omformulert forskriftsteksten blant annet for å utelukke en antitetisk tolkning som utkastet kunne gi opphav til. Det følger av høringsbrevet side 12 at radioaktiv stråling med samme eller høyere verdier enn det som fremgår av vedlegg II alltid skal anses for å være ulovlig forurensning, men at det også kan tenkes at radioaktiv stråling med lavere verdier etter omstendighetene må anses for å medføre nevneverdige skader eller ulemper, slik at den radioaktive strålingen vil være i strid med forurensningsloven, jf. forurensningsloven § 7 og § 8 tredje ledd. Bestemmelsen har således ikke vært ment som en antitese. Slik forskriftsutkastet nå er uformet kan den imidlertid gi opphav til å tro at man gir en uttømmende liste over hva som krever tillatelse og SFT mener derfor at forskriftsteksten bør endres i tråd med SFTs forslag. SFT vil også bemerke at det er uheldig å bruke begrepet ”utslipp” i denne forskriften, da dette ikke er et begrep som benyttes i forurensningsloven. SFT foreslår derfor at begrepet ”utslipp” i forskriftsutkastets § 4 andre ledd byttes ut med ”stråling fra radioaktive stoffer”.

Innholdet i forslaget § 4 tredje ledd passer bedre i kommentarene til forskriften eller i en veileder. Man lister her opp noen av de forhold som åpenbart må tas hensyn til etter forurensningsloven § 11, jf. § 16. En tilsvarende opplisting finnes ikke i forurensningsloven og en opplisting i denne forskriften vil derfor kunne gi opphav til tolkningsproblemer og uklarheter. Utvalget av de forhold som etter utkastets § 4 tredje ledd skal vektlegges kan også diskuteres. Ettersom § 4 tredje ledd ikke tilfører noe nytt i forhold til det som allerede følger av forurensningsloven § 11, jf. § 16 mener SFT at det bør tas ut.

Til § 5

I utkastets § 5 var det benyttet både begrepet ”eksport” og begrepet ”utførsel”. SFT antar at det ikke er tenkt noen sontring mellom ”eksport” og ”utførsel” i denne bestemmelsen og foreslår at man kun benytter begrepet ”eksport”. Videre brukes begrepet ”forhåndssamtykke” i andre ledd bokstav b), men det ellers i bestemmelsen brukes begrepet ”tillatelse”. Etter SFT syn bør man enten omtaler det vedtaket som gis etter § 5 som en tillatelse eller som et samtykke og bruke det valgte begrepet konsekvent. SFT foreslår også noen ytterligere språklige endringer i § 5 første, andre og tredje ledd slik at de blir lydende:

§ 5 *Eksport av radioaktivt avfall*

Eksport av radioaktivt avfall er forbudt uten særskilt tillatelse fra Statens strålevern. Det kan fastsettes vilkår for slik tillatelse.

Tillatelse til eksport av radioaktivt avfall skal bare gis der

- a) det vurderes som nødvendig for å sikre en miljømessig forsvarlig behandling av det radioaktive avfallet ut fra en samlet vurdering av tilgjengelige behandlingsløsninger i Norge, avfallets beskaffenhet og miljørisiko ved ulike alternativer,*
- b) myndighetene i import, og eventuelt transittland, har gitt tillatelse til mottak av avfallet og eventuelt til transitt,*
- c) det kan dokumenteres at avfallet vil bli tatt miljømessig forsvarlig hånd om på bestemmelsesstedet, og*
- d) eksportøren påtar seg fullt ansvar fram til avfallet er overtatt av den som skal ta hånd om det på bestemmelsesstedet.*

Tillatelse kan ikke gis til eksport av radioaktivt avfall til

- a) områder sør for 60 grader sørlig bredde*
- b) stat som har forbud mot import av radioaktivt avfall i sin lovgivning*
- c) stat som ikke er part i IAEA Felleskonvensjon om sikkerhet ved håndtering av brukt kjernebrensel og sikkerhet ved håndtering av radioaktivt avfall*

Paragraf 5 siste ledd første punktum er vanskelig å forstå og bør klargjøres. Forskriftsteksten er i stor grad lik den foreslåtte endringen i avfallsforskriften § 1-1 og det vises til SFTs kommentarer under punkt 2.1 nedenfor. SFT mener videre at det er uheldig å si ”produkter med radioaktivt innhold som er tatt ut av bruk”. I forurensningslovens

terminologi vil slike gjenstander anses som avfall og da er det mer korrekt å si "kasserte radioaktive produkter" eller alternativt "radioaktivt avfall", jf. ordlyden i forurensningsloven § 27. Det er imidlertid uklart for SFT om disse produktene returneres til selger for direkte ombruk slik at de ikke vil regnes som avfall etter forurensningsloven § 27, eller om de kasseres. Ordlyden bør derfor endres på dette punkt for å unngå slike uklarheter og sikre samsvar med forurensningsloven.

I siste punktum i siste ledd sies det at "Fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende". SFT antar at man her mener at fjerde og femte ledd skal gjelde selv om gjenstanden faller inn under unntaket i første setning. For å få dette tydeligere frem foreslår SFT at siste punktum i § 5 siste ledd blir lydende: "*Fjerde og femte ledd i denne paragraf gjelder likevel*".

Til § 6

SFT foreslår tilsvarende språklige endringer i § 6 første ledd som § 5 første ledd, slik at § 6 første ledd endres og blir lydende:

§ 6 *Import av radioaktivt avfall*

Import av radioaktivt avfall er forbudt uten særskilt tillatelse fra Statens strålevern. Det kan fastsettes vilkår for slik tillatelse.

Til § 7

I forskriftsutkastets § 7 gis utelukkende Statens strålevern myndighet etter forurensningsloven for stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall, mens det i avfallsforskriften kapittel 11 er bestemt at det er Statens strålevern eller den Miljøverndepartementet bemyndiger som har myndighet etter regelverket. SFT stiller spørsmål ved om denne forskjellen har vært tilsiktet.

Til § 8

Det er forurensningsloven § 7 som bestemmer hvilke type forurensninger som er forbudt og som derfor trenger tillatelse, mens forurensningsloven § 29 bestemmer hvilke avfallsanlegg som må ha tillatelse. Det korrekte er derfor å vise til forurensningsloven § 7 og § 29 og ikke til § 11 i forskriftsutkastets § 8 andre ledd. Dette må rettes opp i forskriftsteksten.

Paragraf 8 andre ledd etablerer en overgangsordning for virksomheter som i dag er godkjent etter strålevernforskriften. Disse kan drive lovlig uten tillatelse etter forurensningsloven frem til 31. desember 2012. Det foreslås ikke en tilsvarende overgangsordning for de virksomheter som per i dag ikke har et vedtak eller en godkjenning fra Statens strålevern, men som vil måtte ha tillatelse etter

forurensningsloven etter at denne forskriften trer i kraft. Disse virksomheter vil da bli ulovlige når forskriften settes i kraft. SFT antar at dette ikke har vært tilsiktet og anbefaler at det etableres en tilsvarende overgangsordning for disse virksomhetene.

Til vedlegg I a)

SFT mener at siste setning i første avsnitt i innledningen til vedlegg I a) som lyder ”*Dette gjelder avfall både hos avfallsmottaker og andre som besitter eget avfall*” bør tas ut. Definisjonen av radioaktivt avfall vil gjelde generelt og denne setningen er derfor unødvendig, og kan gi opphav til uklarheter dersom den blir stående.

Etter SFTs syn er det videre mer presist å si ”..være lik eller høyere *enn* 1”, og foreslår derfor at ordet ”enn” tas inn i andre avsnitt. På bakgrunn av dette foreslår SFT at første og andre avsnitt i innledningen til vedlegg I a) blir lydende:

Grenseverdiene i tabellen nedenfor viser aktivitetskonsentrasjon (Bq/g) for radioaktivt avfall. Avfall med aktivitetskonsentrasjon lik eller høyere enn grenseverdien regnes som radioaktivt avfall.

Dersom avfallet inneholder ulike nuklider, må summen av forholdet mellom aktivitetskonsentrasjonen for hver nuklide og den tilsvarende grenseverdien, være lik eller høyere enn 1:

Til vedlegg I b)

I første avsnitt i vedlegg I b) fremgår det at ”deponeringsplikten fordrer at total aktivitetsmengde **og** aktivitetskonsentrasjon er lik eller høyere enn grenseverdiene”. Det vil si at både aktivitetsmengden og aktivitetskonsentrasjonen må være lik eller høyere enn grenseverdiene for at vedlegg I b) skal komme til anvendelse. Hvis bare ett av kravene er oppfylt vil altså ikke det radioaktive avfallet være deponeringspliktig. For eksempel vil store mengder avfall (totalaktivitet over grensen) med lav aktivitetskonsentrasjonen (under grensen) ikke være deponeringspliktig. Det samme vil gjelde små mengder avfall (totalaktivitet under grensen) med høy aktivitetskonsentrasjon. I henhold til vedlegg II skal tillatelsesplikten alltid gjelde dersom ett av kravene er oppfylt, jf ordlyden ”dersom total aktivitetsmengde **eller** aktivitetskonsentrasjon er lik eller høyere enn grenseverdiene”. Utslipp av store mengder fortynnet radioaktive stoffer vil kreve tillatelse, og utslipp av små mengder høyradioaktive stoffer vil også kreve tillatelse. SFT stiller spørsmål ved om denne forskjellen i tilnæringsmåte mellom vedlegg I b) og vedlegg II har vært tilsiktet.

SFT foreslår at ordet ”enn” tas inn to steder i andre avsnitt i innledningen til vedlegg I b) slik at andre avsnitt blir lydende:

Dersom avfallet inneholder ulike nuklider, må summen av forholdet mellom aktivitetskonsentrasjonen for hver nuklide og den tilsvarende grenseverdien, være lik eller høyere enn 1. Tilsvarende må summen av forholdet mellom aktivitetsmengden for hver nuklide og den tilsvarende grenseverdien være lik eller høyere enn 1:

Til vedlegg II

Det er uheldig å bruke begrepet "utslipp" i denne forskriften, ettersom dette ikke er et begrep som benyttes i forurensningsloven. Ordlyden i overskriften og i innledningen til vedlegg II kan også gi opphav til en antitetisk tolkning, jf. SFTs kommentarer foran til § 4. SFT foreslår derfor en ny tittel på vedlegg II og en ny formulering i første avsnitt andre punktum som er mer i tråd med forurensningslovens system og begrepsbruk.

SFT foreslår også at ordet "enn" tas inn i andre avsnitt i vedlegg II, jf. SFT kommentar til vedlegg I a) og b). SFT mener også at ordet "eventuelt" i andre avsnitt siste setning bør byttes ut med ordet "alternativt". På denne bakgrunn foreslår SFT at overskriften og først og andre avsnitt i innledningen til vedlegg II blir lydende:

Stråling fra radioaktive stoffer som alltid trenger tillatelse, jf. § 4 andre ledd

Grenseverdiene i tabellen viser aktivitetskonsentrasjon (Bq/g) og den totale aktivitetsmengden (Bq) pr år for stråling fra radioaktive stoffer. Virksomhet som avgir eller kan avgir stråling fra radioaktive stoffer med en total aktivitetsmengde eller aktivitetskonsentrasjon som er lik eller høyere enn grenseverdiene i dette vedlegget må alltid ha tillatelse etter forurensningsloven, jf. denne forskrifts § 4 andre ledd.

Dersom kilden inneholder ulike nuklider, må summen av forholdet mellom aktivitetskonsentrasjonen for hver nuklide og den tilsvarende grenseverdien, være lik eller høyere enn 1. Alternativt må summen av forholdet mellom aktivitetsmengde for hver nuklide og den tilsvarende grenseverdien, være lik eller høyere enn 1:

2. Kommentarer til endringer i avfallsforskriften og forurensningsforskriften

2.1 Avfallsforskriften kapittel 1 om kasserte elektriske og elektroniske produkter

Den foreslåtte endringen i avfallsforskriften § 1-1 tredje ledd er vanskelig å forstå og bør klargjøres.

I endringsforslaget fremgår det at *Bestemmelsene i dette kapitlet omfatter ikke retur av produkter med radioaktivt innhold til forhandler i henhold til godkjenning gitt av Statens strålevern eller melding til Statens strålevern, jf. lov 12. mai 2000 nr. 36 om stålevern og bruk av ståling og tilhørende forskrifter.*

Det er for det første uklart hvilke radioaktive produkter som unntas fra kapittel 1. Henvisningen til strålevernloven med forskrifter er ikke klargjørende og bør sees nærmere på. Den foreslåtte endringen i § 1-1 tredje ledd må også sees i sammenheng med høringen av ny strålevernforskrift, jf. brev av 29. juni 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet. Det bør også vurderes om det er mer hensiktsmessig og positivt liste opp hvilke radioaktive produkter som skal omfattes av kapittel 1 i stedet for å henvise til strålevernloven med forskrifter.

Ettersom kapittel 1 omhandler mottak, innsamling, gjenvinning og annen behandling av kasserte elektriske og elektroniske produkter og gir plikter til både forhandlere, produsenter og returselskaper er det videre upresist å si at kapittel 1 ikke omfatter "retur av produkter...til forhandler". SFT har forstått det slik at man ønsker å unnta kapittel 1 i sin helhet overfor visse typer radioaktive produkter. Da er det uheldig med denne ordlyden og den bør derfor endres.

2.2 Avfallsforskriften kapittel 9 om deponering av avfall

SFT er enig i de materielle endringene som Miljøverndepartementet forslår i kapittel 9. SFT foreslår imidlertid noen språklige endringer i § 9-3 bokstav d, blant annet som følge av at SFT foreslår endringer i tittelen til den nye forskriften og for å harmonisere ordlyden mer med de øvrige definisjonene i kapittel 9. SFT mener også at det blir mer presist å henvise til første ledd i § 2 i forskrift om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall.

SFT foreslår at § 9-3 bokstav d skal lyde:

radioaktivt avfall: *avfall som omfattes av forskrift dd.mm.åååå nr. om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall, jf. § 2 første ledd.*

2.3 Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

Til § 11-4:

Som følge av at SFT foreslår endringer i tittelen til den nye miljøforskriften foreslås det også tilsvarende endring i § 11-4 første ledd punkt 3 og fjerde ledd. SFT mener videre at det blir mer presist at henvisningen i § 11-4 første ledd punkt 3 til § 2 i ny miljøforskrift gjøres til første ledd, ettersom det er her man definerer hva som skal regnes som radioaktivt avfall.

SFT foreslår etter dette at § 11-4 første ledd punkt 3 endres slik at det blir lydende:

3) radioaktivt avfall i henhold til § 2 første ledd i forskrift dd.mm.åååå nr. om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall

Paragraf 2 fjerde ledd i utkastet til ny miljøforskrift bestemmer at Statens strålevern i tvilstilfeller bestemmer hva som regnes som radioaktivt avfall. SFT foreslår derfor at det i § 11-4 fjerde ledd henvises til denne bestemmelsen. Miljøverndepartementet bør også ta stilling til om det kun er Statens strålevern som skal ha denne myndigheten eller om Miljøverndepartementet kan bemyndige denne myndigheten til andre også, jf. kommentarene til § 2 tredje ledd foran. SFT foreslår etter dette at § 11-4 fjerde ledd blir lydende:

Avfallsbesitter har ansvaret for å vurdere om avfallet omfattes av bestemmelsene i dette kapitlet. Statens forurensningstilsyn eller den Miljøverndepartementet bemyndiger kan i tvilstilfelle avgjøre om avfallet i henhold til første ledd nr. 1 og 2 omfattes av bestemmelsene i dette kapitlet. Statens strålevern eller den Miljøverndepartementet bemyndiger bestemmer i tvilstilfelle om avfall i henhold til første ledd nr. 3 regnes som radioaktivt avfall, jf. forskrift dd.mm.åååå nr om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall § 2 fjerde ledd.

SFT vil også bemerke at det etter avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall sondres mellom avfall som er farlig avfall og avfall som inneholder farlig avfall. Denne sontringen baseres på konsentrasjon/mengde farlig stoff i avfallet. Paragraf 11-4, 1. ledd b) bestemmer at avfall som inneholder farlige stoffer med konsentrasjoner som er høyere enn grensene i vedlegg 3 skal regnes som farlig avfall. I praksis skiller man imidlertid mellom avfall der det farlige stoffet er jevnt fordelt og alt er farlig avfall, for eksempel eternitplater, trykkimpregnert trevirke, oljeholdig avfall osv, og avfall der det farlige stoffet er konsentrert i deler av avfallet, typisk kasserte EE-produkter, bilvrak og rivingsavfall. I det første tilfellet klassifiseres avfallet som farlig, og alle krav i kapittel 11 gjelder. I det andre tilfellet vil klassifiseringen avhenge av mengden farlige stoffer. Hvis mengden er så stor at konsentrasjonen, beregnet for hele enheten (vindu, PC, TV osv) er over grensen i vedlegg 3, så klassifiseres hele enheten som farlig avfall og alle krav i kapittel 11 gjelder. Hvis konsentrasjonen derimot er lavere enn grensen er det ikke farlig avfall, og leverings- og deklarasjonskravene mv. i avfallsforskriften kapittel 11 gjelder ikke.

Forurensningsloven og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) gjelder imidlertid uansett. Plikt til å unngå forurensning i § 7 er særlig relevant for behandling av avfall som inneholder farlige stoffer uten å være farlig avfall. Det betyr at avfallsbehandlingen skal skille de delene som inneholder farlig stoffer fra de delene som ikke inneholder farlige stoffer og kan gjenvinnes og gjenbrukes. Delene med farlige stoffer er farlig avfall og skal behandles deretter. Dersom de farlige stoffene ikke kan fjernes, skal avfallsbehandling likevel være slik at man unngår forurensning, i de fleste tilfeller vil dette i praksis bety at avfall må leveres til anlegg for farlig avfall.

Til § 11-5:

SFT foreslår at § 11-5 tredje ledd skal lyde:

Det er ikke tillatt å fortynne farlig avfall med den hensikt å komme under grensene for farlig avfall i dette kapitlet.

Til § 11-6:

SFT foreslår at henvisningen til § 11-4 første ledd nr. 3 går ut og erstattes av ”radioaktivt avfall”. Dette er i tråd med ordlyden som er valgt i forslag til endring av § 11-9.

Paragraf § 11-6 vil etter dette bli lydende:

Den som håndterer farlig avfall i henhold til § 11-4 første ledd nr. 1 og 2 skal ha tillatelse fra Statens forurensningstilsyn, Fylkesmannen eller den Miljøverndepartementet bemyndiger. Den som håndterer radioaktivt avfall skal ha tillatelse fra Statens strålevern eller den Miljøverndepartementet bemyndiger.

SFT gjør også oppmerksom på at avfallsforskriften § 11-3 bokstav d defineres håndtering som ”en fellesbetegnelse for innsamling, mottak, mellomlagring, behandling og annen disponering av farlig avfall”. Begrepet håndtering omfatter ikke produksjon av farlig avfall, og kravet om tillatelse gjelder da ikke avfallsprodusenten. Høringsbrevet er noe uklart på dette punktet, se 3. avsnitt på side 10.

For ”ordinært” farlig avfall er myndigheten etter denne paragrafen delt mellom SFT og Fylkesmannen. SFT er myndighet for behandlingsanlegg for farlig avfall og for innsamlere av farlig avfall. Fylkesmannen er myndighet for mottaks- og mellomlagringsanlegg for alle typer avfall, og for behandling av ikke farlig avfall. Så langt SFT kjenner til, er Fylkesmannen forurensningsmyndighet for de fleste virksomheter som i dag er godkjent for behandling og lagring av radioaktivt avfall, mens SFT er myndighet for bare ett anlegg, sluttbehandlingsanlegget på Sløvåg. Samordning mellom myndighetene vil dermed omfatte både Strålevernet, SFT og Fylkesmennene.

SFT stiller også spørsmål ved om man har vurdert om det kan være grunn til å gjøre unntak fra deler av § 11-7 som gjør unntak fra kravet om tillatelse i § 11-6.

Til § 11-8 og 11-9:

SFT har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen i § 11-8 første ledd og § 11-9.

Til § 11-10:

Miljøverndepartementet foreslår at kommunene ikke skal ha plikt til å sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for mottak av radioaktivt avfall fra husholdinger. Det er derfor foreslått en endring i § 11-10 som presiserer at kommunen kun skal ha ansvar for at

det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for det ”ordinære” farlige avfallet, jf. avfallsforskriften § 11-4 første ledd nr. 1 og nr. 2. Forslaget bør sees i sammenheng med de generelle avfallsreglene i forurensningsloven kapittel 5, og da særlig § 30 som gir kommunene plikt til å sørge for innsamling av avfall fra husholdinger. Miljøverndepartementet bør vurdere om det også kan være grunn til å gjøre unntak fra deler av, eller hele denne bestemmelsen for radioaktivt avfall.

Endringen i § 11-10 innebærer at husholdningene ikke kan levere sitt radioaktive avfall til kommunale mottak. Radioaktive røykvarslere fra husholdinger vil fortsatt kunne leveres til forhandlere eller kommunale mottak, jf. § 1 i avfallsforskriften. SFT vet ikke om husholdninger kan ha behov for levering av andre typer radioaktivt avfall på regulær eller tilfeldig basis. For å unngå at radioaktivt avfall kastes sammen med restavfall og dermed leveres til kommunen, er det, etter SFTs syn, nødvendig med klare og enkle retningslinjer på hvor husholdninger og små virksomheter kan levere radioaktivt avfall til forsvarlig håndtering.

Til § 11-12:

Dersom en virksomhet skal deklare et farlig avfall som både er ”ordinært” farlig avfall, jf. § 11-4 første ledd nr. 1 og 2, og radioaktivt, må virksomheten fylle ut to deklarerings skjemaer, ett til SFT og ett til Statens strålevern. For å tydeliggjøre dette mener SFT at ordet ”eller” bør byttes ut med ordet ”og” i § 11-12 andre punktum.

Paragraf § 11-12 andre punktum vil etter dette bli lydende:

Når avfallet leveres, skal virksomheten fylle ut et deklarasjonsskjema som er godkjent av Statens forurensningstilsyn, og, for radioaktivt avfall, skjema som er godkjent av Statens strålevern.

SFT gjør oppmerksom på at deklarasjonssystemet for farlig avfall er under modernisering. Med om lag 150.000 skjemaer årlig er dagens manuelle registrering lite effektivt. SFT ønsker å gå over til elektronisk registrering og har startet arbeidet med utvikling av en ny database. Det vil være behov for dialog mellom SFT og Statens strålevern i forbindelse med dette arbeidet.

Til §§ 11-13, 11-15 og 11-16:

SFT har ingen kommentarer til de foreslåtte endringene i §§ 11-13, 11-15 og 11-16.

2.4 Avfallsforskriften kapittel 12

Etter det SFT kan se har det falt ut en paragrafhenvvisning i § 12-1. SFT foreslår at § 12-1 blir lydende:

Bestemmelsene i dette kapitlet omfatter de virksomheter som først mottar deklarasjonspliktig farlig avfall etter kapitlet om farlig avfall § 11-4 første ledd nr. 1 og 2 og § 11-11.

For øvrig har SFT ingen kommentarer til den foreslåtte endringen i § 12-1.

2.5 Avfallsforskriften kapittel 17 og forurensningsforskriften kapittel 41

Som følge av at SFT foreslår endringer i tittelen på den nye miljøforskriften foreslås tilsvarende endringer i avfallsforskriften § 17-8 siste punktum og forurensningsforskriften § 41-8 siste punktum slik at bestemmelsene blir lydende:

Statens strålevern er tildelt myndighet for det som angår radioaktive stoffer og radioaktivt avfall i jf. §§ 1 og 2 i forskrift dd.mm.åååå nr. om forurensningslovens anvendelse på stråling fra radioaktive stoffer og radioaktivt avfall.

SFT har for øvrig ingen kommentarer til de foreslåtte endringene i avfallsforskriften kapittel 17 og forurensningsforskriften kapittel 41.